

GEORG SCHAUMAN. **Biografiska Undersökningar om Anders Chydenius.** Jämte otryckta skrifter af Chydenius. Skrifter utgifna af Svenska Litteratursällskapet i Finland. Tome 84. Helsingfors 1908. (645 S.).

Mag. fil. Georg Schauman har i en Række Aar beskæftiget sig med Forskningen af Anders Chydenius' Liv og Skrifter, og siden 1898 har han i forskellige Tidskrifter offentliggjort en Række højst interessante Afhandlinger om Chydenius, før han nu forelægger den nordiske Læseverden sit store, helstøbte og højst læseværdige Værk om denne Mand, der sikkert var en af det 18. Aarhundredes interessanteste Mænd i Norden. Hans Frisind, hans utrættelige Arbejde for at højne Folkeoplysningen og forbedre den lavere Almues økonomiske Kaar, hans rene, noble Karakter giver ham ubestridt en fremskudt Plads blandt de af det 18. Aarhundredes Mænd, der traadte i Kampen imod den Tids magthavende Stænder.

Og dog gik Chydenius' Navn og Gærning længe i Glemme. Det var først F. J. Rabbes Levnetsbeskrivelse i »Finlands Minnesvärde Män« (Helsingfors 1857), der paany henledte Opmærksomheden paa Chydenius. Senere har en Række svenske og finske Forskere og Historikere som L. W. Arnberg, Hans Forsell, Anders Fryxell, C. G. Malmström, E. G. Palmén og Robert Castrén beskæftiget sig ret indgaaende med de forskellige Sider af Chydenius' politiske og økonomiske Virksomhed. Det er dog Mag. Schaumans ubestridelige Fortjeneste at have samlet alle de spredte Enkeltheder til et stort Helhedsbillede, ligesom Offentliggørelsen af Chydenius' hidtil utrykte Skrifter har ikke ringe Interesse for dem, der sysler med Studiet af de økonomiske og politiske Tankers Udvikling i den sidste Halvdel af det 18. Aarhundrede. Iblandt disse Skrifter findes, foruden politisk-økonomiske Skrifter om Møntvæsenet, om Skrive- og Trykkefriheden, om det finske Landbrugs Ophjælpning m. m., det oprindelige Udkast — dog kun i Fragmenter — til Skriftet:

GEORG SCHAUMAN. **Biografiska Undersökningar om Anders Chydenius.** Jämte otryckta skrifter af Chydenius. Skrifter utgifna af Svenska Litteratursällskapet i Finland. Tome 84. Helsingfors 1908. (645 S.).

Mag. fil. Georg Schauman har i en Række Aar beskæftiget sig med Forskningen af Anders Chydenius' Liv og Skrifter, og siden 1898 har han i forskellige Tidskrifter offentliggjort en Række højst interessante Afhandlinger om Chydenius, før han nu forelægger den nordiske Læseverden sit store, helstøbte og højst læseværdige Værk om denne Mand, der sikkert var en af det 18. Aarhundredes interessanteste Mænd i Norden. Hans Frisind, hans utrættelige Arbejde for at højne Folkeoplysningen og forbedre den lavere Almues økonomiske Kaar, hans rene, noble Karakter giver ham ubestridt en fremskudt Plads blandt de af det 18. Aarhundredes Mænd, der traadte i Kampen imod den Tids magthavende Stænder.

Og dog gik Chydenius' Navn og Gærning længe i Glemme. Det var først F. J. Rabbes Levnetsbeskrivelse i »Finlands Minnesvärde Män« (Helsingfors 1857), der paany henledte Opmærksomheden paa Chydenius. Senere har en Række svenske og finske Forskere og Historikere som L. W. Arnberg, Hans Forsell, Anders Fryxell, C. G. Malmström, E. G. Palmén og Robert Castrén beskæftiget sig ret indgaaende med de forskellige Sider af Chydenius' politiske og økonomiske Virksomhed. Det er dog Mag. Schaumans ubestridelige Fortjeneste at have samlet alle de spredte Enkeltheder til et stort Helhedsbillede, ligesom Offentliggørelsen af Chydenius' hidtil utrykte Skrifter har ikke ringe Interesse for dem, der sysler med Studiet af de økonomiske og politiske Tankers Udvikling i den sidste Halvdel af det 18. Aarhundrede. Iblandt disse Skrifter findes, foruden politisk-økonomiske Skrifter om Møntvæsenet, om Skrive- og Trykkefriheden, om det finske Landbrugs Ophjælpning m. m., det oprindelige Udkast — dog kun i Fragmenter — til Skriftet:

»Tankar om husbönders og tjänstehjons naturlige rätt«, der ved sin Fremkomst i Slutningen af Aaret 1778 vakte enorm Opsigt, fordi det skaanselsløst gik imod alle Dattidens Anskuelser.

Det er en af de ædleste og ejendommeligste Skikkelser fra det 18. Aarhundredes sidste Halvdel, som man gennem Mag. Schaumans Bog gør Bekendtskab med. Og det er ikke Mag. Schaumans mindste Fortjeneste, at han har formaaet at forme Fremstillingen saaledes, at ingen Læser, der har nogen Interesse for og nogen Forbundskab til de politiske og økonomiske Ideers Spiren og Fremvækst i den sidste Halvdel af det 18. Aarhundrede, noget Øjeblik vil trættes af Studiet af den omfangsrige Bog. Ogsaa Nordens Mænd har deres rige Del i de Ideers Udformning, som ved Aarhundredets Slutning blev bærende for den da frembrydende ny Tid.

Birger Hansted.

GUSTAV SUNDBÄRG. Aperçus statistiques internationaux. Onzième année. Stockholm 1908. Norstedt & Söner. (396 S.).

Saa længe Udgivelsen af Gustav Sundbärgs internationale Tabeller var knyttet til det svenske statistiske Centralbureaus Tidsskrift, fik man en ny Udgave hvert Aar. Men da Værket efterhaanden var blevet udvidet saa stærkt, at det umuligt kunde rummes indenfor Tidsskriftets Rammer, fremtraadte den 10de Udgave (i 1906) som en selvstændig Bog. I Slutningen af 1908 udkom 11te Udgave, der atter er betydelig mere righoldig end sin nærmeste Forgænger, idet den paa ca. 400 Sider indeholder henimod 300 Tabeller.

Indholdet spænder som sædvanlig over saa at sige alle de Æmner, det er muligt at inddrage under international Sammenligning, — og dog bebuder Forfatteren nye betydelige Udvidelser i kommende Udgaver.